

Ermenistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin Ermənistanla vurduğu ən böyük zərbələrdən biri düşmən ölkənin təcrid vəziyyətinə düşməsi, sosial-iqtisadi problemlər mənəşində çabalamasıdır. İndi Ermənistanın özündə də çox yaxşı dərk edirlər ki, münaqişə həllini tapmadan Azərbaycan həyata keçirdiyi transmilli layihələrlə Ermənistanın təcridini daha da dərinləşdirəcək.

Özü də bu layihələr Ermənistanın ümumiyyətlə, regionda hansısa addım atmasının qarşısını alır.

Elə prezident İlham Əliyev də "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın icrasının birinci ilinin yekunlarına həsr olunan konfransda bu xüsusda maraqlı məqamlara toxunub: "Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu tikildi. Bu bizim tarixi qələbəmizdir. Təkcə ona görə yox ki, Ermənistan əbədi dalandadır. Halbuki, bu da vacib məsələdir. Ona görə ki, indi bu yol həm böyük gəlir gətirir, həm də beynəlxalq əməkdaşlığı genişləndirir. İndi bu yol ilə onu tikməyə başlayanda nəzərdə tutulmayan yerlərdən də yüklər daşınır. Yeni bu yol beynəlxalq əməkdaşlıq üçün çox önəmli infrastruktur layihəsinə çevrilib və Azərbaycan burada aparıcı ölkədir. "Şərqi-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılmasında biz xüsusi rol oynamışıq. Biz o ölkəyə ki, hər iki layihədə iştirak edirik".

Xatırladaq ki, bundan əvvəl Bakı-Tiflis-Ceyhan neft kəməri, Bakı-Tiflis-Ərzurum qaz kəməri, eləcə də "Cənub Qaz Dəhlizi", TANAP və TAP kimi layihələrdən özünü məhrum edən Ermənistan Bakı-Tiflis-Qars kimi mühüm beynəlxalq dəhlizdən də yararlanırmı. Ermənistan nə qədər Azərbaycan torpaqlarının işğalını davam etdirəcək, regionda bütün beynəlxalq layihələrdən kənarda qalacaq. Buna regionda bütün iri layihələrin müəllifi və təşəbbüskarı olan Azərbaycan icazə verməyəcək və heç bir ölkə də Azərbaycandan icazəsiz Ermənistanı bu iri miqyaslı layihələrə qoşa bilməz. Azərbaycan dəfələrlə beyan edib ki, Ermənistan işğala son qoyarsa, regionda həyata keçirilən qlobal layihələrə, dəhlizlərə yolu açılacaq. Deməli, Ermənistanın düşdüyü ağır sosial-iqtisadi durumdən çıxması onun özündən, işğal siyasətinə son qoymasından asılıdır.

O da məlum həqiqətdir

ki, bu gün Azərbaycan Şərqi-Qərb, Şimal-Cənub birləşdirən nəqliyyat qovşağı və logistika mərkəzidir. "Şərqi-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərinin sürətli inkişafı da bunu aydın nümayiş etdirir. Ölkəmizin həyata keçirdiyi siyasət, qurduğu nəqliyyat-kommunikasiya, enerji layihələri, iqtisadi ticarət əlaqələri və digərləri onu göstərir ki, Azərbaycan hazırda bölgənin aparıcı ölkəsi statusundadır. Bu fonda Azərbaycanın öncül mövqeyi, liderliyi özünü göstərir. Bütün bunlar Azərbaycanın bölgədə siyasi, iqtisadi, sosial və digər məsələlərin həllində öncül mövqeyinin qorunmasına gətirib çıxarır. Təbii ki, bu durumda Azərbaycan Ermənistanı daha çox təzyiqləndirir. Erməni ekspert Ruben Yegiazaryan da bunu etiraf edir və bildirir ki, Ermənistanın bütün problemlərinin səbəbi onun izolyasiyası və müttəfiqlərinin olmamasıdır: "Ölkədə heç kim əsas problemi gündəmə gətirmir ki, Ermənistanın bütün bəla-larının səbəbi onun təcrid vəziyyətində yaşamasıdır. Bu izolyasiya aradan qalxmayana qədər hansı proqramı irəli sürürsən sür, o, boşboğazlığa çevrilir". Xatırladaq ki, Ermənistan İrandan savayı bütün qonşularına ərazi iddiaları irəli sürüb. Vəziyyətdən çıxış yolu var və o çox sadədir. Azərbaycana, Gürcüstana və Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarından əl çəkmək. Hələlik isə Ermənistanda elə siyasətçi tapılmır ki, problemlərin əsl səbəbinin başqasının torpağına göz dikmək olduğunu desin. Sadəcə, ən cəsarətli ölkənin izolyasiyaya düşməsindən danışırlar. Bu izolyasiyanın da ölkənin çöküşünü sürətləndirdiyini etiraf edənlərin sayı artır. Yaranmış durumda aydın görünür ki, Ermənistanın işğalçılıq siyasəti Dağlıq Qarabağ məsələsində kompromissiz mövqeyi nəticəsində getdikcə daha güclü təcridlə müsbətə uyğun olur. Ermənilər üçün vəziyyətin acınacaqlı tərəfi həm də ondadır ki, onlar Rusiyanın iqtisadi-siyasi planlarından da kənara çıxa

Azərbaycanın təcavüzkar Ermənistanı təcrid siyasətinin yeni nəticələri özünü göstərir..

bilmiş. Belə ki, Ermənistanın Avrasiya İqtisadi Birliyinə qoşulması Rusiyaya imkan verir ki, Gürcüstan vasitəsilə Ermənistanın Avropa Birliyi ilə azad ticarət zonası yaratmasını əngəlləsin. Bundan əlavə, Ermənistan İranda da azad iqtisadi əlaqələr həyata keçirə bilmir. Buna Rusiya imkan vermir. Artıq uzun illərdir Ermənistan demir yolları Rusiyanın əlindədir. Demir yollarının idarəçiliyə verilməsi niyyətilə hələ 2007-ci ildə tender elan edildi və həmin tenderdə hind "Rail India Technical and Economic Services" şirkəti ilə "Rusiya Demir Yolları" iştirak edirdi. Lakin hind şirkəti 2007-ci ilin dekabr ayının sonunda gözlənilmədən tendərdən çıxdığı elan etdi. Və 2008-ci ilin yanvarında məlum oldu ki, "Rusiya Demir Yolları" tenderi udub. Müqavilə 13 fevral 2008-ci ildə imzalanıb. Rusiya Ermənistan demir yollarına sahib olmaqla bu ölkənin digər dövrlərlə qeyd olunan xüsusda hansısa razılaşma imzalamasına imkan vermir. Ermənistan-İran demir yolunun çəkilişi barədə olan layihə də nəticəsizdir. Erməni mediası yazır ki, Nikol Paşinyanın hakimiyyəti dövründə də Ermənistan ətraf ələmdən təcrid olunmuş vəziyyətdə qalıb, problemlər isə neinki azalmayıb, hətta güncə artır. "Qolos Armenii" qəzeti yazır ki, Nikol Paşinyanın hakimiyyətə gəlişindən sonra Ermənistan faktiki olaraq beynəlxalq izolyasiya vəziyyətinə salı-

nıb. Nəşr xatırladır ki, bu durum getdikcə pisləşir və Ermənistanın təcridi dərinləşir. Ekspertlər də vurğulayır ki, Ermənistan belə vəziyyətdə güclü iqtisadiyyat qurub xaricə çıxara biləcək keyfiyyətli, rəqabət qabiliyyətli məhsullar istehsal etmək iqtidarında deyil. Bundan ötrü bütün qonşularla normal iqtisadi münasibətlərə malik olmaq, xarici sərmayələr üçün əlverişli, cəlbedici mühit yaratmaq lazımdır. Bu işğal siyasətinin davam etdiyi müddətdə qeyri-realdır. Bundan əlavə, Ermənistanın təcavüzkar siyasəti və müharibə vəziyyətində olması xarici sərmayədarları bu ölkədən uzaq salır. Ermənistan iqtisadiyyatının Rusiyanın nəzarətində olması isə Qərb investitorları üçün başqa bir aşılmaq əngəlidir. Bütün bunlar təcavüzkar ölkənin normal inkişafı yolunda ciddi maneələrdir.

Yaranmış vəziyyət göstərir ki, Azərbaycanın, eləcə də qardaş Türkiyənin Ermənistanı yönəlik iqtisadi blokada siyasəti nəticələrini verir. Bu blokadanın mahiyyətində işğalçı Ermənistan rejimini sülhə məcbur etmək, hərbi əməliyyatlara əl atmadan münaqişəni danışıqlar yolu ilə nizamlamaq prinsipi dayanır. O da məlumdur ki, Ermənistanın onsuz da zəif olan iqtisadiyyatı xarici təsirlərə və təhdidlərə həssasdır. Belə vəziyyətdə iqtisadi təcridin dərinləşməsi xarici təsirlərin Ermənistan iqtisadiyyatına nüfuzunun daha

da kəskin xarakter almasına rəvac verir. Həlli mümkün olmayan iqtisadi çətinliklər isə əhali arasında təbəqələşməni, yoxsulluğun səviyyəsini artırır, total sosial narazılığa yol açır. Erməni ekspert Vaqə Davtyan hadisələrin bu səpkidə inkişafının ölkəsi üçün müsbət heç nə vəd etməyini vurğulayır. Davtyanın sözlərinə görə, Bakı özünün enerji diplomatiyasından effektiv vasitə formalaşdırma bilib və bundan məharətlə istifadə edir. "Təəssüf ki, bizim belə diplomatik alətimiz yoxdur. Şimali Avropa ilə Hind okeanını birləşdirmək üçün nəzərdə tutulmuş "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi öz logistikasına Cənubi Qafqaz komponentini də daxil edir. Amma Bakının gedişləri bizi bundan kənarda qoyur. 2008-ci ildə Moskva İran-Ermənistan demir yolu layihəsini planlaşdırmışdı. Onun reallaşması üçün Rusiyanın Fars körfəzinə çıxışını təmin etməklə Rusiya, Abxaziya, Gürcüstan və Ermənistanı birləşdirən demir yolu istismara verilməli idi. O zaman Moskva Abxaziya demir yolunun idarə edilməsi ilə bağlı Tiflis qapalı danışıqlara başlamışdı. Amma Azərbaycanın reallaşdırdığı "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi İravanın istəklərindən xət çəkdi. Hazırda Azərbaycan və Türkiyə izolyasiya proqramını və Ermənistanın blokadasını hey-

ata keçirir ki, bu da müxtəlif layihələrdə özünü göstərir".

Digər erməni ekspertlər də ölkənin izolyasiyasının ağır nəticələri barədə həyəcan təbili çalır. Naira Ayrumyan qeyd edir ki, Ermənistan regionda artıq çoxsaylı qlobal kommunikasiya layihələrindən kənarda qalıb: "Bu, Azərbaycan və Türkiyə tərəfdən blokada və bir də Rusiyanın son dövrlərdə Ermənistanı münasibətdə izolyasiya siyasəti nəticəsində baş verir. Qlobal meydlər durmadan dəyişir və ölkəmiz coğrafi baxımdan qlobal kommunikasiyaların tərkib hissəsi ola bildiyi halda, bu şansı itirir. Ermənistan bu gün özünün çox ağır vəziyyətini yaşayır və bu vəziyyətin tezliklə düzəlməsinə də ümid yoxdur". Yaranmış durumda Ermənistanın işğal edilmiş torpaqları nəzarətində saxlamaq niyyətini davam etdirməsi onun vəziyyətini daha da ağırlaşdırır. Bu işə həm cəmiyyətdə gərginliyin artmasına, eyni zamanda Paşinyan iqtidarının da tezliklə hakimiyyətdən getməsinə rəvac verən amillərdən sayılır. Hər halda, proseslər sürətlə İravanın əleyhinə işləyir və bu da Azərbaycanın təcrid siyasətinin nəticələrini verdiyini aydın göstərir.

Tahir TAĞIYEV

Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.